

גליון מס' 189
פרשת קרח
א' תמוז תשפ"א

לע"נ מורנו ורבנו הרב חיים אבישלום כהן זצוק"ל

ברכת חיים

חומרת המחלוקת

"וידבר אל קרח ואל כל עדתו לאמור, בקר וידע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו, ואת אשר יבחר בו יקריב אליו" (במדבר טו, ה). שואלים מדוע משה רבנו הסבלן והעניו מכל אדם, מדבר כאן בלשון קשה ואומר להם שמיד בבקר יתייצבו לפני ה', מדוע משה לא נתן זמן לקרח ועדתו?! נראה להסביר, שמחלוקת אסור שתמשך זמן רב. ככל שתמשך יותר זמן, כך תוצאותיה יהיו חמורות יותר. ולכן משה מיהר ומיד קבע: "שבבקר יתייצבו לפני ה'". לומדים מכאן חומר המחלוקת, שאפילו תינוקות במעי אמם נספו (עי' רש"י במקום). ושאלו מדוע תינוקות הללו ניספו? מסבירים כך: מחלוקת זה אש! אם אישה מעוברת תזרוק עצמה לאש הייתכן שהיא תישרף ועוברת לא ישרף? ועוד, מדוע ניספו משבט ראובן? לפי הנאמר (נגעים יב, ו) "אוי לרשע ואוי לשכנו". ויש לשאול, אם דבר נורא כמחלוקת לא מושכים, היה צריך לקרוא להם מיד, למה אמר "בוקר"? נראה להסביר, שאפילו שדבר זה חמור מאד, בכל זאת צריך להשאיר לאדם שנקלע לכך פתח לחזור בו.

מעלת השלום

עבודה זרה: איתא במדרש (בר פסוקה ל"ח) רבי אומר: גדול השלום, שאפילו ישראל עובדים עבודה זרה ושלום ביניהם, אמר המקום, כביכול אני יכול לשלוט בהן כיון ששלום ביניהם, שנאמר (הושע ד', י"ג) "חבור עצבים אפרים הנח לו", אבל משנחלקו, מה הוא אומר (שם י"ב, ב) "חלק לבם עתה יאשמו". הא למדת, גדול השלום ושנואה המחלוקת.
ברכת כהנים: נאמר (מנצלה ל"ח), שאחר ברכת כהנים חתם בשלום, שאם אין שלום, כל הברכות אינם כלום.
אין מקטרגים: החיד"א זכר צדיק וקדוש לברכה כתב (דבש לפי) ונראה טעם לזה - שהקדוש-ברוך-הוא דן את האדם על פי מדותיו, וכמו שנאמר (ראש השנה ל"ז). הואיל ולא מוקים במיליה, לא תקימו בהדיה [כלומר, אדם שלא מקפיד על המכעיסים ומקניטים אותו - גם מן השמים לא מקפידים להענישו]. ואם כן, כשיש לו שלום עם הכל, גם למעלה אין רשות למקטרגים לקטרג עליו, כי מקטרג הוא קורא ואוהב תגה, וסניגור שונא תגה, וכשם שישראל זה למטה שונא תגה, גם למעלה אין רשות למקטרג לקטרג. אמר מעתה: זו מעלת השלום, שאין מקטרגים למעלה, ובוה מתקיימות הברכות, וכמו כן להפך - אם הוא מתברך ומחזיק במחלוקת, מעורר קטיגוריא למעלה, ותרחק ממנו ברכתו אשר נתברך בה.
כלי מחזיק ברכה: וזהו דקדוק רבי שמעון בן חלפתא (שילחי עוקצין) לא מצא הקדוש-ברוך-הוא כלי מחזיק ברכה אלא השלום, שנאמר (תהלים כ"ט) "ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום" - מחזיק ברכה דיקא, שהשלום גורם שהברכות יתקיימו.

ויפול על פניו" (במדבר טו, ד) שהיה בידם עון רביעי.

"אמר רבי יוסי: עבר אדם עבירה אחת מוחלין לו, שנייה מוחלין לו, וכן שלישית, רביעית אין מוחלין". שנאמר (עמוס ב, ו): "על שלושה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו". ולמה על שלושה סולח עונם, ועל ארבעה אינו סולח?!

אלא אם אדם עשה עוון ראשון, מכל עוון נברא משחית אחד, ויבא המשחית לפני ה' ויאמר לו: "תן לי חיות", כביכול משיב פניו לצד אחד, וכן עוון שני ושלישי, ואם היה בידם עון רביעי היכן משיב פניו?! ומדת הדין והמקטרגים יקטרגו לפניו ויהיה עליהם גור דין חס ושלום. ולזה אמר: "על שלושה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו" - למקטרג. ולכן אמר: "וישמע משה" המחלוקת שהיא עוון רביעי - "ויפול על פניו", רמז להם שהמקטרג עומד לפני ה'.

אין מחילה על עוון רביעי

"ויקהלו על משה ועל אהרן וכו' כי כל העדה וכו'" (במדבר טו, ג) אמרו במדרש (במדבר רבה יח, א): אמר להם קרח כי כל העדה כולם קדושים וכולם שמעו בסיני "אנכי ה' אלוהיך" (שמות כ, ב). לכל אחד ואחד מישראל אמר הקדוש ברוך הוא כן, ומדוע תתנשאו על קהל ה' אתם?! ואלמלי אתם שמעתם לבדכם והם לא שמעו הייתם יכולים לומר שטובים אתם מהם, עכשיו כולם שמעו "כי כל העדה כולם קדושים", ומדוע תתנשאו אתם על קהל ה', אתם לבדכם?! מיד נודעו משה מפני המחלוקת ויפול על פניו מפני שהיה בידם עון רביעי. משל למה הדבר דומה?! לבן מלך שסרח על אביו ופייס עליו אהובו של מלך פעם אחת ושתים ושלוש. משסרח פעם רביעית נתרשלו ידי אהובו של מלך. אמר: "כמה פעמים אני מטריח את המלך?" כך עשה משה לישראל, חטאו בעגל - "ויחל משה את" וכו' (שמות לב, יא), במתאוננים - "ויתפלל משה בעד העם" (במדבר כא, ז), במרגלים - "ויאמר משה: ושמעו מצרים" וכו' (במדבר יד, יג), במחלוקת קרח נתרשלו ידיו של משה, אמר: כמה פעמים אני מטריח את המקום?! לפיכך: "וישמע משה

זמני הדלקת נרות:

פרשת קרח

כניסת השבת

19:27

צאת השבת

20:30

ר"ת 21:01

רחוב גלבוע 11 גבעתיים

לקבלת העלון במייל: r0533157301@gmail.com

צריך באור מהו חומר החטא שהתאוו תאוה, ומדוע נעשו קשות עד "ויך ה' בעם מכה רבה מאד", ונקרא שם המקום "קברות התאוה" על שם חטא העם המתאווים? ועל דרך זה צריכים באור כל שאר החטאים, חטא המרגלים, שהחטא של כלל ישראל היה, "ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא", ועל בכיה זו נעשו בעונש הקשה ביותר שלא מצינו דגמתו, שמתו כלם ולא נשאר מהם אף אחד. וצריך באור כנ"ל מדוע כה חמור חטא זה וכמו כן ענין קרח ועדתו, שהיו המתים במגפה ארבעה עשר אלף ושבע מאות מלבד המתים על דבר קרח. וצריך באור שגם אם קרח חטא, מדוע נעשו כל כך כל הנוהים אחריו? וכן החטא של "ותקצר נפש העם בדרך", צריך באור מדוע נעשו כל כך קשה, וכדכתיב. "וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וינשכו את העם וימת עם רב מישראל"? כן צריך באור ענין החטא של ישראל בשטים בעצת בלעם, דמשמע שם שעיקר העונש היה על הזנות עם בנות מואב ולא על חטא עבודה זרה של בעל פעור, וגם קנאותו של פנחס היתה על ענין זה של זנות בבנות מואב, וצריך באור שאף שהיה חטא במעשה, הרי חטא זה בבית דין של מטה אין עליו עונש, וכמו שפסק הרמב"ם (פ"ב מהל' אי"ט) שהבועל ארמית מדאורייתא אינו חייב אפילו מלקות, ורק קנאים פוגעים בו, ומדברגן מכין אותו מכת מרדות, ואם כן מהי חומרתו של החטא שנעשו עליו במיתת כ"ד אלף מישראל במגפה?

אכן, מכל האמור יש ללמד כלל גדול, לאור היסוד דאיתא בספרים הקדושים שכל התרי"ג מצוות הן תרי"ג עיטין למצוות ובו תדבק, הינו שתכלית כל התורה והמצוות היא הדבקות בה', והמצוות הן עוצות ליהודי שעל ידם יתדבק בהשם יתברך, ומ"ח מצות עשה הן עוצות על ענינים חיוביים אשר בקיומם מתקרב לדבקות בה', ומ"ח מצוות לא תעשה הן עוצות על דברים שיש להמנע מלעשותם כי על ידם מתרחקים מהשם יתברך. ולאור זה שהתכלית הפנימית של התורה והמצוות ויעודו של עם ישראל הוא הדבקות בה', הרי כל פגם בעקרי היסודות של הדבקות בה' חמור הוא לאין ערוך ממעשה עברה בעלמא, כי על ידי פגם כזה מתנתקים חס ושלום מחבל הדבקות של ישראל לאביהם שבשמים, ומתערער יסוד קיומו הרוחני של כלל ישראל. והוא ענין החטאים של ישראל במדבר, שלא היו עניני חטאים במעשה אלא פגמים בדעות ביסודי היסודות של כלל ישראל. כמו האמונה שהיא יסוד היהדות ובלעדיה אינו נחשב האדם כלל ליהודי. וכן הקדושה היא יסוד היסודות של כלל ישראל, אשר דבר השם יתברך "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" זהו יעודו של עם ישראל, ושרש קיומו של כלל ישראל הוא מכה יעוד זה.

וזהו ענין ב' החטאים הראשונים הכתובים בפרשה זו שהם פגמים בדעות, שכפרו וערערו על יסודות האמונה והקדושה אשר הם שרשי הקיום של עם ישראל. חטא "ויהי העם כמתאננים" הוא פגם באמונה בהשגחה פרטית, שערערו על היסוד "דכל מה דעביד רחמנא לטב עביד", ומאסו בהנהגה העליונה, ועל ידי פגם זה בשרש האמונה התנתקו מחבל הדבקות של כלל ישראל בה'. ואמנם בית דין של מטה אינו מענישים על כך כי אינו חטא שבמעשה, אך כלפי בית דין של מעלה זה חטא חמור מאד, ופגם גדול יותר מכל החטאים שבפעל, כי גורם הוא לנתוק הדבקות חס ושלום. ובמיחד שלא רק יחידים חטאו אלא כל הכלל ישראל, ולכך נחשב להם לפגם כה חמור ונעשו עד כי "ותבער באש ה'".

וחטא האספסף אשר בקרבו התאוה תאוה, הוא פגם ביסוד הקדושה, שכפרו ביעוד של "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", כדאיתא בפרי הארץ מהרה"ק הרמ"מ מויטבסכ ז"ע, וכן איתא בתורת אבות ממרן הס"ק מלכו"ב ז"ע, שפרשו התאוה תאוה הוא שהתאוו שיהיו להם תאוות, כי התאוות מתעוררות על ידי המאכלים, ואלו המן שאכלו ישראל במדבר היה מאכל של מלאכים כמו דכתיב (תהלים קט) "לחם אבירים אכל איש", ומאכל רוחני כזה אינו מעורר תאוות. לאנשי אותו הדור שנוזן מהמן, לא התעוררו תאוות, לכך נתאוו תאוה שיהיו להם תאוות, ואמנם טענתם היתה מי יאכלנו בשר, אך באמת לא היו צריכים כל כך את הבשר אלא רצו בעיקר את התאוה האסורה. וזהו "וישמע משה את העם בכה למשפחתיו", וכמו שדרשו חז"ל על עסקי משפחותיו, הינו שלכאורה היה נראה שבוכים על עסק המן בלבד, אבל משה הבין וידע שאין בכייתם על אכילה בלבד, אלא על עניינים השייכים לעריות, ועל כן כל כך חמור ענין זה כדכתיב: "ויחר אף ה' מאד ובעיני משה רע".

כמו כן חטא המרגלים, שמלבד הפגם באמונה שלא בטחו בהשם יתברך שיתן בידם את הארץ, כפרו גם בקדשת ארץ ישראל אשר הנהגתה בידי השם יתברך, כמו דכתיב (דברים מט) "ארץ אשר ה' אלקיך דרש אתה תמיד עיני ה' אלקיך בה" וגו', והם כפרו בקדשתה ומאסו בטובה, כמו דכתיב (תהלים ק) "וימאסו בארץ חמדה", ולכך נעשו עד שנגזרה כליה על כל הדור ההוא.

וענין הפגם של עדת קרח, הוא מה שחלקו על היסוד של "אמונת חכמים", שהוא מיסודות עם ישראל, כמאמר הכתוב: "ויאמינו בה' ובמשה עבדו". וכמו שמצינו בחז"ל שהעמידו את ענין אמונת חכמים בדרגה כה גבוהה, עד שאמרו (פסחים ק) כל החולק על רבו כחולק על השכינה, ואפילו בהרהור הרי כל המהרהר אחר רבו כמהרהר אחר השכינה, ופרשו ענין "ובו תדבק" הדבק בתלמידי חכמים, שעל ידי דבקות בתלמידי חכמים באים לדבקות בה', ופגם עדת קרח היה שכפרו בדעות בענין זה של אמונת חכמים, וחטא זה הוא פגם בשרשי כלל ישראל, ועל כן היה עונשם גדול מאד. וגם חטא "ותקצר נפש העם בדרך" הוא פגם באמונה, כמבאר בחטא המתאוננים, שפגמו באמונה דכל מה דעביד רחמנא לטב עביד.

ועל דרך זה יש לבאר ענין הפגם של עצת בלעם בשיטים לזנות עם בנות מואב, כי

הפגם הזה הוא חמור מאד, כמבאר בספרים הקדושים שיש בזה פגם יותר מכל עניני עריות, שמכניס את ניצוצות הקדושה לתוך רשות הסטרא אחרא, וכדאיתא בחז"ל (פ' י"ז ט"ז) אין לך שנאווי לפני הקדוש ברוך הוא כבועל ארמית, ולכך הפגם הזה מתק יהודי מהשם יתברך יותר מכל החטאים שבתורה. ולאור היסוד שכל התורה ותרי"ג מצוות הם עצות המביאות ל"ובו תדבק", הרי זהו הפגם החמור ביותר בכל התורה, ואמנם בדיני אדם אין מענישים על חטא זה, כי בית דין של מטה אינם דנים רק על חטאים השייכים לגוף, וחלק המעשה בחטא זה אינו חמור כל כך, אבל בית דין של מעלה דנים גם על פגמי הנשמה, שעל ידי חטא זה מתנתקת הנשמה מחבל הדבקות של כלל ישראל להשם יתברך, והפגם הוא במקום גבוה מאד ביסודות ושרשי הכלל ישראל, ועל כן נעשו כל כך על חטא זה. וזה באור מה שבחטא העגל היה העונש גם בידי אדם, כמו שאמר להם משה הרגו איש באחיו, כי שם היה הפגם גם במעשה, וחטאים שבמעשה נמסרו לעונשי בית דין של מטה, מה שאין כן בכל אלו החטאים היה העונש בידי שמים.

והעולה מכל האמור, שעניני החטאים של ישראל הכתובים בספר במדבר גם הם תורה שלמה, ללמדנו כמה יש להתרחק מפגמי אמונות ודעות.

ואפשר לומר, שרצון העליון היה שישראל יכשלו בחטאים אלו לפני כניסתם לארץ ישראל, על דרך שרואים בעניני הגוף, כי יש הרבה מחלות שכאשר האדם נחלה בהם ומתגבר עליהם, הריהו מתחסן כנגדם, ועל דרך זה קדם שנכנסו לארץ ישראל היו ישראל צריכים לחלות בכל עניני חטאים אלו, כדי לתקן כל הפגמים בדעות, ולהיכנס לארץ ישראל מחוסנים וראויים לקדושתה.

ומדה טובה מרובה, ובודאי אם יהודי מתיגע ומשקיע כוחות בעניני דעות אשר המה יסודי התורה, שעמל להשיג בהירות האמונה ומקדש ומטהר עצמו בכך מתחזק הקשר שלו להשם יתברך, ונהיה מקושר ודבוק אליו יתברך.

וזה באור מה שכתב הרה"ק ר"א מליזנסק ז"ע, על דבר שבת אחים גם יחד בשלש סעודות של שבת קדש, דיש דברים שאינם כתובים בחז"ל ועינים גבוה יותר מהענינים הכתובים בחז"ל. ובאור דבריו הקדושים הוא כאמור, מטעם דומן שלש סעודות הוא עת רעוא דרעוין, עת רצון והזמן הגבוה ביותר מכל השבוע, ולכך מבקשים אז: "ואני תפלתי לך ה' עת רצון", התפלה והבקשה הגדולה בעת רצון היא לך ה', שאהיה דבוק בך ה' ולא אתנתק ממך, שלא אעשה מעשים כאלו המנתקים יהודי מה' אלקיו, ושלא יהיו בי דעות ומחשבות המנתקים את הדבקות בה' יתברך. וכמאמר רבותינו הקדושים: "הרהורים מתרים" - שהרהורים מתירים את הקשר בין יהודי להשם יתברך. וזהו "ואני תפלתי לך ה' עת רצון", שהבקשה בעת רצון היא שלא אפגם בכל ענינים אלו המתירים את הקשר לך ה'. "אלקים ברב חסדך ענני באמת ישעך", כי זוהי הישועה האמתית ליהודי שישמר על הקשר בינו להשם יתברך שילך ויתחזק, ובכל מעשיו יראה לחזק הקשר בינו להשם יתברך.

ועוד אפשר לבאר ענין דור המדבר בדברים פשוטים כתאות בשה, וכמו כן בענין לשון הרע וכבוה. שהרי זאת לדעת, בכל אדם משרש בפנימיותו הרע שב-ד' יסודות: אש רוח מים עפר, שהמה הכעס והגאוה התענוגות והעצלות, ואף שמתגבר האדם הרבה מכל מקום שרש הרע קשה מאד לעקרו, ולכל היותר מצליחים אנו לכפות את הרע אולם רחוקים אנו מלעקרו, ולעקרו זהו נחלת צדיקים גדולים העובדים בכל מאדם לעקר את הרע מקרבם.

ויתכן והאדם כופה הרבה את הרע ומתגבר לא להשמע לרע שבקרב, אולם חושב הוא בכך וטועה כי כבר עקר את הרע, וברוך ה' הנו כבר בבחינת הנאמר בדוד המלך עליו השלום "ולבי חלל בקרבי" ודרשו חז"ל מלמד שהרגו דוד המלך ליצרו. ויכול האדם לחיות בטעות, ובכן במה יודע, אפוא, שהאדם שעדין הרע בקרבו טעון ומכסה באלף כסויין והרע עדין בתקפו, הלא רק כאשר יכשל בדברים פשוטים וקלים כרצון לבשר לאבטיחים לבצלים, לשון הרע, רדיפת הכבוה, ובכן דור המדבר אין ספק שהיו צדיקים וקדושים, עד שאמרו בזהר "דור דעה" שכוה לא היה ולא יהיה עד שיבא מלך המשיח, שהרי אם נביט בחטאיהם שהתפרסמו והלא מעטים המה יחסית לדור שלם במשך 40 שנה, הרי זה כלום ממש, על הצבעות סופרים את חטאיו של דור שלם בתקופה כה ארוכה.

דור זה היה ראוי לשלמות, ועשה ה' שיתבלע כל הרע שבקרבם, ויעקר ממקומו הטמון ומכוסה עמוק בקרב לב האדם הנקרא בספרים "השרשה ראשונה", והגביר הקדוש-ברוך-הוא את יצרם הרע כדי שיתגלה להם שרש הרע שבקרבם למען יבטלוהו ויהיו בבחינת ולבי חלל בקרבי בכך שיעשו תשובה על ידי שיראו מה יכולות להיות תוצאות שרש הרע כשאינו נעקר לגמרי ממקומו. כי יכול האדם להיות צדיק בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו ונדמה לו שכבר אין יצר הרע שוכן בקרבו אולם לעוון הוא בתוכו מאד.

יתכן שלסתם בני אדם מסתפק הקב"ה בכפית הרע אף והבא לטהר מסייעים לו, שהרי הוא עדין עלול להיכשל כיון שלא עקר עדין את יצרו, על כן מסייעים לו כיון שהוא ידע, יצרנו, עד כמה קשה לעקרו לגמרי.

בני ישראל לגודל מעלתם נדרש מהם לעקר את שרשם הרע מקרבם. שזה כאמור כמעט ולא מצוי ביכולת האדם אלא מצוי הוא בעובדי ה' הגדולים כדוד המלך עליו השלום וגדולי וקדושי הדורות, ולכן נכשלו פעמים מספר בחטאיהם במדבר, כי אחר שנשללה מהם הבטחת "מסייעים אותך" היה עליהם להתמודד קשות במלחמת עקירת הרע משרשו.

**שיעורים ומפגשים
עם הצעירים
מידי יום שלישי
20:30
ומוצאי שבת 21:30**

**תיקון לנפטרים
שנערך בבית הכנסת
"בית יוסף" גבעתיים
ע"י הרב שלמה בצרי שליט"א
בהשתתפות אברכי הכולל
"ברכת חיים"**

שמות **לעילוי נשמת:** **ויולט טוינה בת תפחה ודוד ז"ל** **נפטרה י"ח תמוז תש"פ** **שלמה טוינה בן דבורה ודוד ז"ל** **נפטר ט"ו אלול תש"פ** **ת.נ.צ.ב.ה**

להנצחות ולהקדשות
במיל: 054-4843340-2 | b5448622@gmail.com

לעילוי נשמת:
הרב חיים אבישלום
בן בלנקה זצוק"ל
ת.נ.צ.ב.ה

לעילוי נשמת:
האישה הצנועה מרת
פנינה בת בלנקה ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

לעילוי נשמת:
הרבנית
צפורה בת טובה ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

לעילוי נשמת:
אברהם בן חיים ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה
התורם היקר
בנו חיים גלברמן הי"ו